

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 0 2244 2073

เรื่อง พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use plastic)
ผู้เรียบเรียง นางสาวนริศรา เพชรพนาภรณ์ บรรณารักษ์ชำนาญการ
กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิชาการ
ออกอากาศ กันยายน 2562

ขยะพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use plastic)

พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง หรือ Single-use plastic หมายถึง พลาสติกที่มีอายุการใช้งานสั้น แต่ใช้เวลาในการย่อยสลายมากกว่า 200 ปี ตัวอย่างพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง เช่น ถูหุ้หิ้ว หลอด แก้วน้ำ ขวดน้ำ กล่องอาหาร เป็นต้น รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยในประเทศไทย ปี 2561 ของกรมควบคุมมลพิษ ระบุว่า ปี 2561 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 27.93 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 2 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นขยะพลาสติกจากชุมชนประมาณ 2 ล้านตัน แต่มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ถูกกำจัดอย่างถูกวิธีและนำไปรีไซเคิล ในขณะที่ขยะพลาสติกส่วนใหญ่ยังถูกกำจัดด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง เช่น เทกอง เผากลางแจ้ง เผาในที่ไม่มีระบบกำจัดมลพิษทางอากาศ หรือฝังกลบแบบเทรวม นอกจากนี้ยังมีรายงานการวิจัย ปี 2558 พบว่า ขยะที่พบในทะเลมากกว่าครึ่งเป็นขยะพลาสติก และประเทศไทยเป็นประเทศที่ปล่อยขยะลงสู่ทะเลมากเป็นอันดับ 6 ของโลก ทั้งที่มีประชากรเพียง 70 ล้านคน ขณะที่ประเทศที่มีประชากรมากกว่าพันล้านคนอย่างอินเดียอยู่อันดับที่ 12 และสหรัฐอเมริกาอยู่อันดับที่ 20

เมื่อคนทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับปัญหาขยะล้นโลก และขยะพลาสติกที่รั่วไหลลงสู่ทะเล กระแสรณรงค์กระตุ้นให้ผู้คนหันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การรณรงค์ให้คนไทยลด ละ เลิก การใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งเริ่มเป็นที่รับรู้มากขึ้นในสังคมไทย ภาพของปลาทะเลจำนวนมากที่ต้องตายเพราะกินพลาสติก และผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์รายงานให้ทราบว่าห่วงโซ่สุดท้ายคือ ผู้บริโภคอาหารทะเลก็จะได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากการบริโภคอาหารทะเลที่มีสารปนเปื้อนไมโครพลาสติก (พลาสติกขนาดเล็กที่แตกต่างจากการย่อยสลายไม่สมบูรณ์)

ภาคประชาชนที่ตระหนักถึงปัญหาขยะพลาสติกร่วมกันจัดพื้นที่กิจกรรมรณรงค์ให้คนไทยเลิกใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง และรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ กระตุ้นให้คนไทยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน เริ่มจากการปฏิเสธถุงหิ้วพลาสติก เปลี่ยนมาพกถุงผ้า แก้วน้ำ หลอด หรือกล่องอาหาร เป็นต้น เกิดแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน รณรงค์การ “ใช้ให้คุ้ม แยกให้เป็น ทิ้งให้ถูก” เพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ตลอดจนวงจรการผลิต การบริโภค และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภาคประชาชนยังเสนอให้ภาครัฐบรรจุหลักสูตรแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นภาคบังคับในทุกระดับชั้น

ในส่วนของผู้ประกอบการได้ปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์จากพลาสติกใช้ครั้งเดียวทั้งเป็นบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดราคาให้กับลูกค้าที่นำภาชนะมาเอง สถานประกอบการหลายแห่งประกาศเป็นเขตปลอดโฟมและพลาสติก ส่วนมาตรการของภาคเอกชน อย่างห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ร่วมรณรงค์ให้ลูกค้านำถุงผ้ามาเอง งดแจกถุงพลาสติก และจูงใจด้วยคะแนนสะสม ส่วนผู้ผลิตสินค้าต้องพัฒนาสินค้าที่เอื้อต่อการรีไซเคิลและมีส่วนรับผิดชอบจัดการซากสินค้าเมื่อสิ้นอายุการใช้งาน

ส่วนของภาครัฐ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการการบริหารจัดการขยะพลาสติก และแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการบริหารจัดการขยะพลาสติก จำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะทำงานด้านการพัฒนาโลกการจัดการพลาสติก คณะทำงานด้านการส่งเสริมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และคณะทำงานด้านการพัฒนาและใช้ประโยชน์ขยะพลาสติก ผลสรุปจาก Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 มี 2 เป้าหมาย คือ เป้าหมายที่ 1 กำหนดการเลิกใช้พลาสติก 3 ชนิด ภายในปี 2562 คือ พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ผสมสารอ็อกโซ่ และไมโครบีด พร้อมทั้งกำหนดเลิกใช้พลาสติก 4 ชนิด ภายในปี 2565 ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้วแบบบาง กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) และหลอดพลาสติก และเป้าหมายที่ 2 คือ การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ 100 เปอร์เซ็นต์ ภายในปี 2570

ความสะดวกสบายที่ผู้คนเคยชินจะถูกส่งคมบังคับให้ดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ เช่น ต้องจ่ายเงินค่ากล่องอาหาร แก้วกาแฟ หรือถุงพลาสติกให้กับร้านค้า จ่ายค่ากำจัดขยะในอัตราที่สูงมาก เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากทุกคนตระหนักว่าเรามีส่วนรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรามีหน้าที่ที่ต้องส่งมอบสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่คนรุ่นหลัง การดำเนินชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นย่อมเป็นไปได้อย่างแน่นอน

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2562ก). 1 ปี คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก การจัดการขยะพลาสติก
เห็นผล. สืบค้น 18 กันยายน 2562 จาก <http://www.pcd.go.th/file/05-06-62-02.pdf>
- _____. (2562ข). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2561. กรุงเทพฯ: กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- _____. (2562ค). สามารถจัดการขยะพลาสติกตาม Roadmap การจัดการขยะพลาสติก โดยเฉพาะช่วง
1 ปี ลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วลงได้กว่า 1,500 ล้านใบ. สืบค้น 18 กันยายน 2562
จาก <http://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG190623195137484>
- สถานการณ์ปัญหาขยะในประเทศไทย. (2561). สืบค้น 18 กันยายน 2562 จาก
<https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/11678>
- SCG ผนึกกำลังพันธมิตร ยื่นนายฯ 4 มาตรการ เร่งแก้วิกฤตขยะไทย. (2562). สืบค้น 18 กันยายน 2562
จาก <https://sdthailand.com/2019/08/scg-sd-symposium-2019-collaboration-for-action/>
- Jambeck, Jenny R. (2015). Plastic waste inputs from land into the ocean. Retrieved Sep
18, 2019 from <https://science.sciencemag.org/content/347/6223/768>